

Eligiusz Podolan

Uniwersytet Zielonogórski

ZAKON KARMELITÓW W KOZUCHOWIE

Pod koniec XVII wieku do zamku kozuchowskiego wprowadzili się karmelici reprezentujący mendykancką formę życia zakonnego. Rada miasta 22 sierpnia 1675 roku wykupiła zamek od Barbary von Nostiz, wdowy po Adamie Möckels, za 4000 talarów śląskich, aby 6 sierpnia 1685 roku odsprzedać posiadłość za 2000 talarów i ogród za 1000 talarów zakonowi karmelitów¹.

Baron Johann Adam von Garnier² 23 kwietnia 1676 roku dokonał zapisu przekazującego karmelitom 30 000 talarów, od których odsetki miały posłużyć budowie kolejnych klasztorów karmelitów na obszarze Śląska. W ten sposób 6 sierpnia 1685 roku w miejscowości Kozuchów został kupiony „opuszczony zamek” i założony nowy klasztor³. Należy podkreślić, że gruntowna przebudowa zamku na klasztor trwała wiele lat. Wraz z powrotem wyznania rzymskokatolickiego do zdewastowanego zamku wzniesiono w 1706 roku okazały kościół, który otrzymał wezwanie świętego Józefa – opiekuna całej kongregacji. We wszystkich kościołach karmelitańskich w XVII i XVIII wieku znajdowały się ołtarze z wizerunkami tego patrona. Podobnie było w Kozuchowie, gdzie zajmował on centralne miejsce. Pozostałe siedem ołtarzy było poświęconych: najukochańszej Pani Góry Karmel, świętej Annie, świętej Teresie, świętej Marii Magdalenie, Sercu Jezusa, świętemu Janowi Nepomucenowi, świętemu Krzyżowi⁴.

Duże zmiany zostały wprowadzone do układu wnętrza starych budynków byłego kozuchowskiego zamku połączonych funkcjonalnie i komunikacyjnie z partiami dobudowywanymi. Oprócz cel zakonnych i niezbędnych pomieszczeń gospo-

¹ C. Martini, *Der Deutsche Karmel*, Bamberg 1922, Bd. 1, s. 551.

² Baron Johann Adam von Garnier pochodził z Ensisheim w Alzacji (ur. 2.02.1614) studiował u jezuitów w Pont-à-Mousson, później na Uniwersytecie w Besançon. W roku 1640 wraz z bratem Johannem Heinrichem wstąpił do służby cesarskiej. Powierzano mu najróżniejsze zadania. W 1643 r. awansował do stopnia Rittmeister – rotmistrza. W 1654 r. Generalleutnant (generał-porucznik – generał brygady). Melchior von Hatzfeldt nakłonił go do zakupu posiadłości obok Żmigrodu (Ladzitza obok Trachenbergu). Później zakupił dobra: Trzcinią Małą (Klein Strenz), w 1661 r. Trzcinią Wołowską (Gross Strenz), 1662 r. – Turzany (Exau) i w 1664 r. Głębowice (Glumbowitz). W 1669 r. ufundował w Żaganiu seminarium, które przekazał jezuitom.

³ M. Höslér, *Karmeliten in Schlesien 1731-1811*, „Archiv für Schlesische Kirchengesichte” 1995, Bd. 53, s. 60.

⁴ C. Martini, *op. cit.*, s. 552.

darczych został urządzony kapitułarz (sala zebrań kapituły zakonnej) – zapewne przez adaptację reprezentacyjnej sali zamkowej. Zachowano gotyckie sklepienia piwnic, a pomieszczenia naziemne otrzymały nowe sklepienia barokowe. W ścianach zewnętrznych przebity liczne duże okna. Karmelici, przedłużając w stronę południową skrzydło wschodnie i wznosząc na miejscu zabudowy gospodarczej skrzydło północne, zamknęli nieregularny dotąd dziedziniec wewnętrzny w niewielki czworobok. Pełnił teraz funkcję wirydarza, otoczonego z trzech stron, wymaganymi regułą zakonną, krążgankami, które to spowodowały przesunięcie ku zachodowi wjazdu do klasztoru. Wieloczołnowy uprzednio obiekt otrzymał zwartą bryłę z wysuniętym segmentem kościoła⁵.

Niniejszy wykaz karmelitów podzielony jest na trzy części. Część pierwsza obejmuje spis alfabetyczny z krótkimi notami biograficznymi zakonników przebywających na terenie konwentu w latach 1731-1811. Kolejna część zawiera chronologiczny spis kożuchowskich przeorów. Ostatnia zaś część zawiera listę zmarłych zakonników na terenie klasztoru.

Karmelici przebywający w Kożuchowie (1731-1811)⁶

- Abundus a S. Paulo (1734-?), Antonius Emmanuel Linke, nowicjat 6.10.1756, świecki brat, 1768 kucharz i piwowar.
- Alanus a Virgine Maria (1749-1812), Joseph Kassner lub Gasner, nowicjat 9.04.1773, święcenia 1.04.1775, przeor 1801-1804.
- Albericus a S. Benedicto (1716-1777), Theophilus Gruner, nowicjat 13.10.1716, święcenia ok. 1744, przeor 1758-1761.
- Alexius a S. Benedicto (1730-?), Karl Knich, nowicjat 10.02.1754, święcenia ok. 1756, przeor 1784 i 1810.
- Aloysius a S. Augustyno (1719-1759), Georg Witiber, nowicjat 10.05.1739, święcenia 1744, kaznodzieja 1746, 1749 i 1752 organista, 1755-1758 przeor.
- Anastasius a S. Anna (ur. ok. 1741-?), Joseph Stahr, świecki brat; 1768 kucharz i uczeń.
- Andreas a S. Ferdinando (1719-1758), Bernardus Keutsch, nowicjat 30.11.1740, świecki brat, krawiec, 1743 przebywał w Kożuchowie.
- Andreas Corsini a S. Maria Magdalena (daty nieznane), Karl Winkler, nowicjat 9.04.1772, święcenia 4.03.1774, 1782-1783 przebywał w Kożuchowie.
- Anselmus a Passione Domini (1717-1778), Joseph Hausner, nowicjat 1.10.1737,

⁵ *Kożuchów. Zarys dziejów*, oprac. red. T. Andrzejewski, Kożuchów 2003, s. 100-102.

⁶ M. Höslér, *op. cit.*, 53.

- święcenia 18.03.1741, od 1743 w Koźuchowie, 1745 zakrystianin, 1762 i 1768 prokurator, 1777 subprior do śmierci – 21.01.1778 w Koźuchowie.
- Arnoldus a S. Norberto (1712-1758), Franz Hinzinger, nowicjat 14.06.1734, święcenia 16.03.1737, 1749 kaznodzieja, 1752 subprior i kaznodzieja, 1749 i 1752 przy Kapitulie Prowincjonalnej reprezentując Konwent koźuchowski.
- Arsenius a S. Ignatio, świecki brat, 1768 krawiec i uczeń.
- Avertanus a Divina Providentia, (daty nieznane) świecki brat, 1801 uczeń.
- Barnabas a S. Agnete (1732-1790), Franz Keller, nowicjat 20.10.1755, święcenia ok. 1758, 16.02.1790 zmarł w Koźuchowie.
- Bernardinus a Nomine Jesu (1714-1758), Johann Kerzendorffer, nowicjat 14.06.1734, święcenia 21.02.1739, 1739 przebywał w Koźuchowie, 1741-1748 prokurator, 1746 i 1752 przy Kapitulie Prowincjonalnej reprezentując Konwent koźuchowski.
- Bertholdus a S. Elia, 1710 diakon.
- Bertholdus a Resurrectione Domini (daty nieznane), świecki brat, ogrodnik i uczeń, 1801 przebywał w Koźuchowie.
- Candidus a Decore Carmeli (1720-1759), Friedrich König, nowicjat 12.06.1741, święcenia 20.12.1744, 1752 przebywał w Koźuchowie.
- Carolus a Decore Carmeli (daty nieznane), Carl von Schulz, święcenia 20.03.1779, sprawował funkcję prokuratora, 10.02.1784 opuścił klasztor koźuchowski i osiadł w Olszynie (Langen Oels) koło Świdnicy.
- Christianus a S. Ubaldo (1725-?), Johann Nep. Neumann, nowicjat 28.09.1745, święcenia 31.05.1749, 1784 supprior.
- Columbanus a S. Anna (1712-1761), Johann Wanke lub Wancke, nowicjat 14.11.1735, święcenia 10.08.1739, od 1746 w Koźuchowie, 1748-1755 prokurator, 23.04.1761 zmarł w Koźuchowie.
- Constantinus a S. Luca (1714-1759), Johann Schubert, nowicjat 14.06.1734, święcenia ok. 1738, przebywał od 1739 r. w Koźuchowie do swojej śmierci 22.08.1759.
- Constantinus (daty nieznane), francuski karmelita, 1801 banita przebywał w Koźuchowie.
- Cyrillus a S. Angelo (1706-1757), Leopold Geringer, nowicjat 15.10.1731, świecki brat; w latach 1746-1749 przebywał w Koźuchowie.
- Cyrillus a S. Brocardo (1750-1801), Anton Tautz, nowicjat ok. 07.1771, święcenia 18.09.1773, 1798-1801 przeor; 2 definitor⁷ i 1801 subprior do śmierci 20.11.1801.
- David a S. Barbara (1710-1741), Johann Bernhard Klaar lub Klahr, święcenia 14.08.1741, świecki brat, 1762 i 1768 przebywał w Koźuchowie.

---

⁷ Doradca i pomocnik w administracji majątkowej; doradca prowincjała; przełożony mniejszego okręgu zakonnego, podległego prowincjałowi.

- Dionysius a Ss. Trinitate (1750-?), Augustyn Riedel, nowicjat 9.04.1772, święcenia 1.04.1775, 1810 przeor do rozwiązania zakonu.
- Ernestus a S. Theresia (1729-1790), Benedykt Danko lub Dancko, nowicjat 20.10.1755, świecki brat, w latach 1756, 1762 i 1768 przebywał w Koźuchowie, 21.11.1790 zmarł w Koźuchowie.
- Eugenius a S. Avertano (1719-1788), Michael Landwehr, nowicjat 10.05.1739, święcenia 11.10.1743, 1749 przebywał w Koźuchowie.
- Eustachius a S. Georgia (1721-1789), Franz Kurz, nowicjat 27.12.1739, święcenia 13.05.1745, 21.09.1743 wyświęcony we Wrocławiu na subdiakoniat Konwentu koźuchowskiego.
- Felix a S. Norberto (1749-?), Mathias Bösche lub Pösche, nowicjat ok. 1776; 1811 przebywał w Koźuchowie.
- Fortunatus a S. Vito (1715-1773), Karl Seiffert, nowicjat 30.09.1736, święcenia 24.09.1740, 1743 przebywał w Koźuchowie.
- Godefridus a S. Felice (1710-1761), Johann Scaballa, nowicjat 8.09.1739, świecki brat; 1746 i 1752 przebywał w Koźuchowie.
- Gotthardus a S. Jacobo (1722-1783), Jacob Weslai, nowicjat 12.06.1742, święcenia 9.04.1746, 1756 przebywał w Koźuchowie.
- Hilarius a S. Francisco (1714-1783), Johann Leiffer, nowicjat 14.11.1735, święcenia 10.08.1739, 1768 zakrystianin i organista.
- Joachim a S. Anna (1776-?), Anton Geppert lub Göppert, nowicjat 24.09.1799, święcenia 12.06.1802, 1810 prokurator, a po kasacji zakonu administrator do sekularyzacji klasztoru.
- Joachimus a S. (ur. ok. 1743-1795), nowicjat ok. 1770, świecki brat, 31.06.1795 zmarł w Koźuchowie.
- Johannes a Cruse (ok. 1749-1814), Franz Brock lub Prok, nowicjat 26.12.1773, święcenia 23.09.1775, 1811 subprior.
- Johannes Bapt. a S. Elisabetha (1718-1768), Ignatiuk Weiß, nowicjat 14.08.1740, święcenia 21.09.1743, 21.09.1743 we Wrocławiu, priesterweihe z Konwentu w Koźuchowie, 1756, 1762 i 1768 przebywał w Koźuchowie.
- Johannes Nep. a S. Cunegunda (1717-1758), Joseph Richter, nowicjat 30.09.1736, święcenia 16.04.1740, 1749 przebywał w Koźuchowie.
- Josephus a S. Antonio (ur. ok. 1746-1801), nowicjat ok. 1769, święcenia 21.11.1771, 1784 przebywał w Koźuchowie.
- Leonardus a S. Antonio (1711-1787), Anton Andergassen, nowicjat 2.07.1735, święcenia 24.09.1740, 1746 przebywał w Koźuchowie.
- Leopoldus a S. Theresia (1722-1798), Franz Biock, nowicjat 19.03.1745, świecki brat, 1752 przebywał w Koźuchowie.

- Ludovicus a S. Cruce, święcenia 25.05.1782, 1801 kaznodzieja, zakrystianin i organista.
- Marcus a S. Colmanno (1703-1770), Joseph Rambsl, nowicjat 8.11.1733, świecki brat, kucharz i ogrodnik, 1736 przebywał w Koźuchowie.
- Marianus a S. Elia (1728-?), Johann Woida, nowicjat 14.09.1746, święcenia 16.01.1752, 1762 subprior i prediger, 1770-1773 przeor.
- Marianus a Nomine Mariae (ok. 1755-?), Johann Joseph Schattrra, nowicjat 4.10.1779, święcenia 25.12.1781, 1810 zakrystianin.
- Mauritius a S. Andrea (1721-1758), Mauritius Wolffgeil, nowicjat 10.05.1740, święcenia 29.02.1744, reprezentował 21.09.1743 we Wrocławiu jako subdiakon Konwentu koźuchowskiego, przebywał do 1746 r. w Koźuchowie.
- Michael a S. Anna (ok. 1757-1818), Franz Boris, nowicjat 16.12.1785, święcenia 17.05.1788, 1801 reprezentował Konwent koźuchowski, 1801 prokurator, 1810 przebywał w Koźuchowie, zmarł 16.01.1818 w Koźuchowie.
- Nicolaus a S. Chrysologo (1736-1773), Franz Luck, nowicjat 18.05.1756, święcenia 6.01.1762, 23.12.1759 we Wrocławiu diakonatsweihe, 4.01.1762 we Wrocławiu jako wyświęcony kaznodzieja reprezentował Konwent koźuchowski, 1762 zakrystianin, ok. 1767/1768 prokurator, zmarł 12.06.1773 w Koźuchowie.
- Nicolaus a Circumcisione Domini (daty nieznane), świecki brat.
- Norbertus a S. Martha (1712-1797), brat świecki, nowicjat 16.08.1739, 1756 i 1762 przebywał w Koźuchowie.
- Octavianus a S. Alberto (1708-1776), Johann Lichtmanegger, świecki brat, nowicjat 18.10.1739, 1752 przebywał w Koźuchowie.
- Petrus Thomas a S. Hieronimo (?-1749), nowicjat ok. 1740, święcenia 21.09.1743, 21.09.1743 we Wrocławiu wyświęcony kaznodzieja reprezentował Konwent koźuchowski, 1746 przebywał w Koźuchowie.
- Philippus a S. Theresia (1714-1758), Johann Burkhard, nowicjat 14.06.1734, święcenia ok. 1738, 1749 przebywał w Koźuchowie.
- Remigius a Circumcisione Domini (1728-?), Johann Schillig, nowicjat 21.10.1756, święcenia nieznane, 1762 i 1801 przebywał w Koźuchowie.
- Romaeus a S. Avertano (daty nieznane), świecki brat; 1801 przebywał w Koźuchowie, kucharz.
- Romaeus a S. Bernardo (1707-1764), (Johann Michael Kraus), świecki brat, nowicjat 18.10.1739; od 1749 do śmierci (27.12.1764) przebywał w Koźuchowie.
- Stephanus a S. Petro (ok. 1735-1796), nowicjat ok. 1756, święcenia 1759, 1768 kaznodzieja.
- Thaddaeus a S. Hedwiga (1707-1773), Anton Lincke, nowicjat 28.10.1732, święcenia 5.03.1734, 1736 i 1756 przebywał w Koźuchowie.

Thomas a S. Benedicto (1721-1770), Joseph Schuster, nowicjat 14.08.1743, święcenia 30.05.1744, 1743 przebywał w Koźuchowie, 1756 kaznodzieja.

Timotheus a Ss. Trinitate (1719-1778), Johann Huber, nowicjat 12.06.1741, święcenia 20.12.1744, 1752 przebywał w Koźuchowie.

Valentinus a S. Stephano (ur. ok. 1706-1751), nowicjat ok. 1737, świecki brat, piwowar, od ok. 1739 do 1749 przebywał w Koźuchowie.

Lista przeorów Konwentu koźuchowskiego⁸

1. Johannes vom hl. Bernhard – 1686,
2. Daniel vom hl. Bernold – 1688,
3. Peter von der Zierde des Karmel – 1689,
4. Johames vom hl. Bernhard – 1691,
5. Viktor von der Korone des Herrn – 1694,
6. Daniel vom hl. Bernold – 1697,
7. Peter Arnold von der Himmelfahrt Mariä – 1700,
8. Emanuel von der Geburt Mariä – 1703,
9. Desiderius vom hl. Geist – 1709,
10. Stefan vom hl. Valentin – 1712,
11. Peter Arnold von der Himmelfahrt Mariä – 1715,
12. Desiderius vom hl. Geist – 1718,
13. Dionysius von der Jungfrau Maria – 1721,
14. Friedrich von der hl. Margarita – 1724,
15. Ennrikus vom hl. Josef – 1727,
16. Wilhelm von der hl. Maria Magdalena 1730,
17. Stanislaus von der hl. Theresia – 1733,
18. Innozenz von Valbria – 1736,
19. Bernhard vom hl. Ludwig – 1739,
20. Damaszenus von der Gebert Johannes des Täufer – 1743,
21. Gerslaus vom hl. Oswald – 1746,
22. Bernhardom vom hl. Ludwig – 1749,
23. Chrysologus vom hl. Uedrich – 1752,
24. Aloes vom hl. Augustyn – 1755,
25. Albrikus vom hl. Bernhard – 1758,
26. Barnhard vom hl. Ludwig – 1761,
27. Maurus vom hl. Benedykt – 1764,

---

⁸ C. Martini, *op. cit.*

28. Albrikus vom hl. Bernhard – 1767,
29. Marianus vom hl. Elias – 1770,
30. Christianus vom Ubald – 1773,
31. Berthold von der Jungfrau Maria – 1777,
32. Amand von der Jungfrau Maria – 1780,
33. Alexius vom hl. Benedykt – 1783,
34. Brak danych,
35. Alanus a Virgine Maria – 1801-1804,
36. Alexius vom hl. Benedykt – 1810,
37. Dionysius a SS. Trinitate – 1810.

Lista zakonników zmarłych w klasztorze koźuchowskim⁹

- 20 stycznia 1704 – Jakob vom hl. Andreas,
21 stycznia 1754 – Christoph,
21 stycznia 1778 – Anselm vom Leiden Christi, 61 lat,
9 lutego 1729 – Franziskus von Jesus, 60 lat,
15 lutego 1759 – Gervasius vom hl. Kreuz, 72 lat,
16 lutego 1790 – Barabas von der hl. Agnes, 57 lat,
6 marca 1771 – Spiridion vom hl. Reinhard,
21 marca 1767 – Marzelian von der Gottesmutter, 54 lat,
9 kwietnia 1745 – Grazianus vom hl. Jeremiusz, 47 lat,
25 kwietnia 1761 – Kolumban von der hl. Anna, 46 lat,
6 maja 1766 – Serapion von der hl. Elizabeth, lat 80,
19 maja 1728 – Anastasius, 69 lat,
12 czerwca 1773 – Nikolaus vom hl. Chrysologus, 37 lat,
21 sierpnia 1758 – Hyazinth vom hl. Bernhard,
22 sierpnia 1579 – [nieściskość] Konstantin vom hl. Lukas, 45 lat,
4 września 1733 – Heinrich vom hl. Angelus, 71 lat,
15 września 1712 – Norbert vom hl. Johannes, 39 lat,
17 września 1745 – Gaudentius vom hl. Urban, 78 lat,
3 października 1735 – Wenzeslaus vom der hl. Angela, 56 lat,
12 października 1729 – Nikolaus von der Gebert Christi, 50 lat,
17 października 1768 – Johannes von der hl. Elisabeth,
12 listopada 1738 – Simon vom hl. Norbert, 75 lat,
21 listopada 1790 – Ernst vonder hl. Theresia,

---

⁹ *Ibidem.*

15 grudnia 1722 – Bernttrand vom hl. Johannes,
 15 grudnia 1773 – Maurus vom hl. Benedykt, 73 lat,
 16 grudnia 1736 – Emanuel von der Gaburt des Herrn, 86 lat.

Pruski dekret z 1810 roku, mocą którego sekularyzacji podlegały wszystkie zakony, spowodował likwidację klasztoru karmelitów w Koźuchowie. Przez cały okres działalności konwent nie przekroczył liczby dziesięciu zakonników mieszkających w klasztorze. W momencie likwidacji zakonu w Koźuchowie przebywało tam pięciu duchownych: Franz Bohry (Michael a S. Anna), 53 lata; Franz Brock (Johannes a Cruse), 63 lata; Anton Geppert (Joachim a S. Anna), 34 lata; Augustyn Riedel (Dionysius a SS. Trinitate), 60 lata; Johann Joseph Schattra (Marianus a Nom: Mariae), 55 lata¹⁰. Pamięć o mieszkających zakonnikach, jak i sama budowla, przetrwały do naszych czasów i stanowią świadectwo bogatych dziejów Koźuchowa.

BIBLIOGRAFIA

- Anders F.G.A., *Geschichte der evangelischen Kirche Schlesiens*, Breslau 1883.
 Andrzejewski T., *Budowle sakralne powiatu nowosolskiego*, Nowa Sól 2007.
 Barycz H., *Śląsk w polskiej kulturze umysłowej*, Katowice 1979.
 Dratwa B., *Miejsca szczególnej czci N.M.P. na terenie diecezji gorzowskiej. Dawniej i dziś*, „Gorzowskie Wiadomości Kościelne” 1966, nr 4.
 Dratwa B., *Zakony na przestrzeni wieków w granicach obecnej diecezji gorzowskiej*, „Gorzowskie Wiadomości Kościelne” 1976, nr 1.
 Dratwa B., *Zarys dziejów organizacji kościelnej na terenie Ziemi Lubuskiej*, „Gorzowskie Wiadomości Kościelne” 1975, nr 12.
 Dumrese H., Dumrese E., *Kirchengeschichte der evangelischen Gemeinde Freystadt*, Freystadt 1909.
Encyklopedia katolicka, red. W. Granat [i in.], t. 1, Lublin 1985.
 Förster G., *Analecta Freystadiensia, oder Freystädtische Chronica*, Lissa 1751.
 Grüger H., *Die schlesischen Ordensgeistlichen bei der Säkularisation der Klöster (1810)*, „De Ecclesia Silesiae” 1997.
Historia Śląska, red. K. Maleczyński, t. 1-3, Wrocław–Warszawa–Kraków 1960-1985.
 Höslér M., *Karmeliten in Schlesien 1731-1811*, „Archiv fürschlesische Kirchengesichte” 1995, 53.
 Kowalski S., *Zabytki Środkowego Nadodrza. Katalog architektury i urbanistyki*, Zielona Góra 1976.
 Kowalski S., *Zabytki województwa zielonogórskiego*, Zielona Góra 1987.
 Kowalski S., Muszyński S., *Koźuchów. Zarys historii*, Zielona Góra 1995.
Koźuchów. Zarys dziejów, oprac. red. T. Andrzejewski, Koźuchów 2003.
 Martini C., *Der Deutsche Karmel*, Bd. 1, Bamberg 1922.
 Silnicki T., *Dzieje i ustrój Kościoła katolickiego na Śląsku do końca XIV wieku*, Warszawa 1953.

¹⁰ H. Grüger, *Die schlesischen Ordensgeistlichen bei der Säkularisation der Klöster (1810)*, „De Ecclesia Silesiae” 1997, s. 231.

Trajdos T.M., *U zarania karmelitów w Polsce*, Warszawa 1993.
Walter C., *Geschichte der Stadt Freystadt*, Freystadt 1934.

Eligiusz Podolan

THE CARMELITE ORDER IN KOZUCHÓW

S u m m a r y

In the article entitled *The Carmelite order in Kozuchów* I tried to include a few observations concerning the presence of the convent in the city. The remains of the Carmelite order are a valuable proof of its existence and of its activity in the fast developing Kozuchów of the modern age. That is why the presence of the friars and their active participation in the life of the city and the region for over 135 years is an issue worth mentioning. Besides the in-depth architectural changes made in the castle of Kozuchów, I have presented a complete list of friars staying in the convent, the list of its priors and a register of 26 friars who died in Kozuchów.